

درآمدی بر

هرمنوتیک

احمد واعظی

فهرست

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۹	فصل اول: چیستی هرمنوتیک
۲۱	درآمد
۲۲	۱. واژه‌شناسی هرمنوتیک
۲۶	۲. تعریف هرمنوتیک
۳۰	۳. قلمرو هرمنوتیک
۳۵	۴. هرمنوتیک عام
۳۸	۵. اهداف هرمنوتیک
۴۴	۶. جایگاه و اهمیت هرمنوتیک
۴۶	۷. هرمنوتیک بی‌نام
۵۲	۸. عالمان اسلامی و هرمنوتیک

۵۴	۹. بازتاب هرمنوتیک در حوزه تفکر دینی
۶۱	فصل دوم: سیری در تاریخچه هرمنوتیک تا آغاز قرن بیستم
۶۳	درآمد
۶۸	۱. آغاز هرمنوتیک
۷۳	۲. نهضت اصلاح دینی
۷۵	۳. هرمنوتیک به مثابه منطق تفسیر
۸۳	۴. آغاز هرمنوتیک مدرن
۸۶	۵. هرمنوتیک شلایر ماخر
۹۸	۶. هرمنوتیک دیلتای
۹۹	یک. فضای اندیشه دیلتای
۱۰۴	دو. هدف دیلتای
۱۰۷	سه. فلسفه حیات و مقولات آن
۱۱۳	چهار. علوم انسانی و روش تجربی
۱۱۶	پنج. میزان موفقیت دیلتای
۱۲۰	۷. ارزیابی هرمنوتیک ماقبل فلسفی
۱۲۷	فصل سوم هرمنوتیک هیدگر
۱۲۹	درآمد
۱۳۰	شان و جایگاه علمی هیدگر
۱۳۶	هیدگر و فلسفه‌های رایج
۱۴۵	ساختار وجودی دازاین
۱۵۷	ابعاد هرمنوتیکی اندیشه هیدگر

۱۵۸	۱. تلقی هیدگر از فهم
۱۶۱	۲. تقدّم فهم بر زبان و تفسیر
۱۶۵	۳. پیش ساختار داشتن فهم
۱۶۸	۴. حلقوی بودن فهم
۱۷۲	۵. هیدگر و مقوله تفسیر متن
۱۷۶	۶. تاریخی بودن انسان
۱۷۸	هیدگر متأخر
۱۸۲	نقد و ارزیابی هرمنوتیک هیدگر
۱۸۳	۱. میزان کامیابی فلسفی
۱۹۲	۲. رهاورد هرمنوتیکی
۲۰۰	۳. هستی‌شناسی فهم و مقوله تفسیر متن
۲۰۵	فصل چهارم هرمنوتیک فلسفی گادامر
۲۰۷	درآمد
۲۱۲	۱. هرمنوتیک فلسفی و اهداف آن
۲۱۹	۲. گادامر و مسأله روش
۲۲۸	۳. ماهیت فهم
۲۲۹	۳-۱. فهم، بازسازی یا ترکیب
۲۳۱	۳-۲. واقعه فهم
۲۳۳	۳-۳. بازی فهم
۲۳۹	۳-۴. جنبه کاربردی فهم
۲۴۲	۳-۵. منطق حاکم بر فهم
۲۴۶	۳-۶. نقش پیش داوری در فهم

- ۲۵۴ ۳-۷. اثرپذیری فهم از تاریخ
- ۲۶۴ ۳-۸. امتزاج افق‌ها
- ۲۶۷ ۴. جایگاه زبان در اندیشه گادامر
- ۲۷۰ ۴-۱. زبان‌مندی فهم
- ۲۷۳ ۴-۲. زبان و جهان واقعیت
- ۲۷۸ ۴-۳. ماهیت زبان
- ۲۸۰ ۴-۴. هستی و زبان
- ۲۸۴ ۴-۵. هرمنوتیک و دیگرشاخه‌های زبانی
- ۲۸۷ الف. فلسفه تحلیلی
- ۲۹۱ ب. فلسفه زبان
- ۲۹۵ ۵. گادامر و تفسیر متن
- ۲۹۶ یک. نادیده گرفتن قصد مؤلف
- ۲۹۷ دو. تولید به جای بازتولید
- ۲۹۸ سه. تکثر معنایی متن
- ۳۰۰ چهار. پایان‌ناپذیری عمل فهم
- ۳۰۰ پنج. فهم متفاوت به جای فهم برتر
- ۳۰۱ ۶. نقد و ارزیابی هرمنوتیک گادامر
- ۳۰۵ یک. گادامر و مبحث حقیقت
- ۳۱۲ دو. گادامر و نسبی‌گرایی
- ۳۱۴ سه. تفسیر و منطق پرسش و پاسخ
- ۳۱۷ چهار. پیش‌داوری و تاریخ‌مندی فهم
- ۳۲۲ پنج. ابهامات اندیشه گادامر

۳۲۹	فصل پنجم هرمنوتیک هابرماس و ریکور
۳۳۱	درآمد
۳۳۳	۱. هابرماس و تفکر انتقادی
۳۳۶	۲. نقد ایدئولوژی
۳۴۰	۳. مباحثه هابرماس و گادامر
۳۴۸	هرمنوتیک پل ریکور
۳۵۱	۱. هرمنوتیک و فلسفه تأمل
۳۵۶	۲. هرمنوتیک به عنوان نمادشناسی و روان‌کاوی
۳۶۰	۳. وجوه تمایز متن و گفتار
۳۶۲	۴. شمول گفتمان متن نسبت به عمل اجتماعی
۳۶۷	۵. تلفیق فهم با تبیین ساختار متن
۳۷۲	۶. نظریه تفسیری ریکور
۳۸۵	۷. قوس هرمنوتیکی
۳۹۱	۸. تکثر قرائت متن و مسأله تفسیر معتبر
۳۹۵	۹. ریکور و نقد ایدئولوژی
۳۹۸	یک. شرایط امکان نقد در هرمنوتیک
۴۰۲	دو. نسبت هرمنوتیک با نقد ایدئولوژی
۴۰۵	۱۰. نقد و ارزیابی هرمنوتیک ریکور
۴۰۶	یک. ریکور و هرمنوتیک فلسفی
۴۱۲	دو. تقدیش فرض‌های نظریه تفسیری ریکور
۴۲۰	سه. کاستی‌ها و ابهامات نظریه تفسیری ریکور
۴۲۷	فصل ششم هرمنوتیک عینی‌گرا
۴۳۰	۱. نسبی‌گرایی

پیشگفتار

شرایط کنونی اجتماعی، بخش‌هایی از مباحث دینی و علوم انسانی را، از امکان بررسی و ارزیابی علمی و سرشار از صداقت و بردباری محروم کرده و در فضای غوغا اندود نزاع‌های سیاسی، بسیاری از آثار و افکار علمی در چنبره داوری‌های غیرعلمی و مغرضانه گرفتار آمده است.

مبحث "هرمنوتیک" نیز یکی از این مباحث است که با پیوند خوردن آن به اغراض سیاسی، صورت منطقی و آکادمیک خود را از دست داده و دستخوش افراط و تفریط‌هایی شده است. به نظر ما اگر با این مسأله مواجهه عالمانه صورت گیرد، به آسانی می‌توان کاستی‌ها و ناراستی‌های آن را شناخته، کاربرد و کارایی منطقی آن را تشخیص داد و در موارد لزوم و به جا از مواهب و دستاوردهای آن بهره‌مند شد.

رساله‌ای که پیش‌رو دارید به انگیزه طرح و تبیین مستند و علمی مبحث هرمنوتیک، به همت محقق عالی‌قدر جناب حجة الاسلام والمسلمین احمد واعظی فراهم آمده است.

با توجه به توانایی‌ها و تعلق خاطر محقق گرانقدر و احاطه ایشان بر منابع، نحله‌ها و نظریه‌های مهم و اصلی هرمنوتیک، امیدواریم که این اثر بتواند پاسخگوی نیاز و انتظار اصحاب دانش و اندیشه باشد. تدوین ادامه بحث‌ها را با طرح نقد و ارزیابی دیدگاه‌ها و تبیین

نظام و نظریه اسلامی فهم متون، (به صورت جلد دوم این اثر) به انتظار نشسته‌ایم. بر خویش فرض می‌دانیم که از کوشش عالمانه محقق گرانقدر جناب آقای واعظی و نیز از همکاری جدی اعضای محترم هیأت علمی گروه‌های فلسفه و معرفت‌شناسی پژوهشکده، قدردانی و سپاسگزاری نماید و از همه اندیشمندان و پژوهشگران خواستار ارائه نقد و نظر برای کامل‌تر شدن این اثر ارجمند باشد.

پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی

پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی